

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 11 marca 2013 roku powód A. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego W.-S. kwoty 1000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 marca 2013 roku do dnia zakończenia rozprawy o zadośćuczynienie.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że przebywał w Areszcie Śledczym jako osoba skazana na karę pozbawienia wolności od dnia 22 czerwca 2004 roku do dnia 10 września 2004 roku, od dnia 14 sierpnia 2005 roku do 23 sierpnia 2005 roku, od dnia 29 lipca 2008 roku do dnia 25 sierpnia 2008 roku. W trakcie odbywania kary pozbawienia pozwany umieszczony był w celach mieszkalnych, gdzie nie przestrzegano wymagania zapewnienia 3 m² na jednego osadzonego. Przebywając w takich celach powód był pozbawiony podstawowych praw człowieka. W ocenie powoda stanowiło to przejaw nieludzkiego traktowania i było łamaniem prawa polskiego, zgodnie z którym osoba pozbawiona wolności powinna być umieszczona w celi mieszkalnej zapewniającej 3 m² na jednego osadzonego. Powód wskazał, że do tego dochodzi jeszcze wyposażenie celi oraz tzw. kącik sanitarny. Powód podniósł również, iż Europejski Trybunał Praw Człowieka nakazał przestrzegać 4 m² na jednego osadzonego w polskim więzieniu. Według racji powoda pozwany Areszt Śledczy pozbawił go godności oraz bezpieczeństwa osobistego umieszczając powoda w takich celach mieszkalnych (pozew – k. 1-2, pismo z dnia 26 marca 2013 r. – k. 8-9)

Na rozprawie w dniu 28 czerwca 2013 roku pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pełnomocnik pozwanego przyznał, iż powód przebywał we wskazanych przez niego okresach w areszcie i nie sposób sprawdzić, czy powód przebywał w przeludnionych celach. Dokumentacja w areszcie śledczym jest archiwizowana za okres 3 lat wstecz. Raport dzienny tzw. „apelówki” prowadzi dział ochrony i nie jest to dokumentacja urzędowa wymagana przez przepisy prawa. Pełnomocnik pozwanego podniósł zarzut przedawnienia roszczenia wskazując na art. 432¹ k.c. (protokół rozprawy z dnia 28 czerwca 2013 r. – k. 40).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. S. był osadzony w Areszcie Śledczym W. S. w W. w okresie od dnia 22 czerwca 2004 roku do dnia 10 września 2004 roku, od dnia 14 sierpnia 2005 roku do 23 sierpnia 2005 roku, od dnia 29 lipca 2008 roku do dnia 25 sierpnia 2008 roku (pozew – k. 1-2, pismo z dnia 26 marca 2013 r. – k. 8-9, protokół rozprawy z dnia 28 czerwca 2013 r. – k. 40).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie oświadczeń strony powodowej zawartych w pismach procesowych, oświadczeń strony pozwanej złożonych na rozprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Wskazać w tym miejscu należy, iż przesłankami udzielenia ochrony dóbr osobistych przewidzianej w art. 24 k.c. są:

1) istnienie dobra osobistego,

- 2) zagrożenie lub naruszenie tego dobra,
- 3) bezprawność zagrożenia lub naruszenia.

Wszystkie powyższe przesłanki muszą zaistnieć łącznie.

Podzielić należy ugruntowany pogląd wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że w postępowaniu o naruszenie dóbr osobistych niezbędne jest określenie w pozwie dobra, którego ochrony powód żąda na podstawie art. 23 i 24 k.c. (por. uzasadnienie orz. SN z dnia 6 sierpnia 1987 r., II CR 199/87). Dobra osobiste wymienia przykładowo przepis art. 23 k.c., stanowiąc iż należą do nich w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska. Nie jest to zamknięta lista dóbr osobistych, zaś orzecznictwo sądów ustaliło istnienie również innych dóbr osobistych. Nie jest więc wystarczające powołanie się na bliżej niesprecyzowane naruszenie „dóbr osobistych”, rozumiane jako jakaś krzywda, dyskomfort, ujemne przeżycie psychiczne, bez bliższego określenia na czym one polegały. Powód musi wykazać nadto, iż doszło do zagrożenia lub naruszenia istniejącego dobra osobistego. Natomiast na pozwanym spoczywać będzie ciężar udowodnienia, że naruszenie nie było bezprawne.

Zgodnie z treścią art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 k.c. stosuje się.

Podstawową przesłanką domagania się zadośćuczynienia jest doznanie szkody niemajątkowej (krzywdy) wynikającej z określonych faktów, z którymi norma prawna wiąże obowiązek jej naprawienia. Krzywda ta - utożsamiana z negatywnymi przeżyciami w sferze psychicznej jednostki - musi być konsekwencją naruszenia dóbr osobistych, a nie majątkowych. Przy czym, szkoda musi być normalnym następstwem określonego działania, czy też zaniechania. Związek przyczynowy nie tylko jest przesłanką odpowiedzialności za krzywdę ale również rozstrzyga o granicach tejże odpowiedzialności (por. Z. Radwański, Zobowiązania, s. 80).

W niniejszej sprawie powód domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa zadośćuczynienia w wysokości 1.000 zł, twierdząc, że pozwany naruszył jego dobra osobiste. Powód zarzucił, że przebywając w Areszcie Śledczym W.-S. osadzony był w celach, które nie spełniały metrażu 3 m² na jednego osadzonego. Powód podniósł i przez to został pozbawiony podstawowych praw człowieka. Powód zarzucił również nieodpowiednie wyposażenie celi, w tym kąpielarni sanitarnego. Dla uwzględnienia powództwa konieczne było udowodnienie, iż doszło do naruszenia konkretnego dobra osobistego, powstanie szkody niemajątkowej (krzywdy) oraz że istnieje związek przyczynowy pomiędzy naruszeniem tego dobra przez pozwanego a szkodą niemajątkową doznaną przez powoda.

Ciężar udowodnienia powyższych przesłanek spoczywał na powodzie. Stosownie bowiem do przepisu art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zgodnie z obowiązującą w polskim procesie cywilnym zasadą kontradyktoryjności, to na stronach procesu ciąży obowiązek dowodzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, a co za tym idzie - to strony są w pełni odpowiedzialne za wynik tego postępowania. Ponadto, zgodnie z przepisem art. 232 k.p.c. strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

W ocenie Sądu powód nie udowodnił, że w Areszcie Śledczym W.-S. przebywał w celach przeludnionych jak i że wyposażenie przedmiotowych cel było nieodpowiednie. Wskazać należy, iż twierdzenia powoda niepoparte żadnymi dowodami nie stanowią podstawy do dokonania takiego ustalenia.

Z tych też względów żądanie zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego wskutek osadzenia powoda w celach przeludnionych podlegało oddaleniu jako nieudowodnione.

Odnosząc się z kolei do zarzutu pozwanego przedawnienia roszczenia, wskazać należy, iż pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 11 marca 2013 roku, zaś roszczenia powoda dotyczą okresu przebywania powoda w Areszcie Śledczym od dnia 22 czerwca 2004 roku do dnia 10 września 2004 roku, od dnia 14 sierpnia 2005 roku do 23 sierpnia 2005 roku, od dnia 29 lipca 2008 roku do dnia 25 sierpnia 2008 roku.

Należy zauważyć, iż z uwagi na okoliczność, że powód wywodził swoje roszczenia ze zdarzeń, które miały miejsce w latach 2004-2008, ocena czy roszczenia te uległy przedawnieniu winna być dokonana zarówno na podstawie art. 442 k.c. (obowiązującym do dnia 9 sierpnia 2007 r.), jak i art. 442¹ k.c. (obowiązującym od dnia 10 sierpnia 2007 r.).

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2007 r. Nr 80, poz. 538) do roszczeń, o których mowa w art. 1 (o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym), powstałych przed dniem wejścia w życie powołanej ustawy (10 sierpnia 2007 r.), a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, stosuje się przepisy art. 442¹ k.c.

Stosowanie zatem do cytowanej wyżej ustawy nowelizującej należy stosować przepisy dotychczasowe, a nie art. 442¹ k.c., tylko wówczas jeżeli roszczenie jest przedawnione w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 80, poz. 538).

W tym stanie rzeczy należy ocenić, biorąc pod uwagę przepisy k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 sierpnia 2007 roku, czy roszczenia powoda powstałe przed dniem 10 sierpnia 2007 roku uległo do tego dnia już przedawnieniu, czy też termin, tak liczonego przedawnienia jeszcze nie upłynął (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2013 r. V CSK 239/12).

Stosownie do art. 442 § 1 k.c., zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

W myśl art. 442¹ § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym od dnia 10 sierpnia 2007 r., roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę

Art. 442¹ § 1 k.c. (podobnie art. 442 § 1 k.c.) początek biegu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody łączy z faktem dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie jak i osobie zobowiązanej do jej naprawienia, które to elementy muszą być spełnione łącznie. O "dowiedzeniu się o szkodzie" można mówić wtedy, gdy poszkodowany "zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody"; czyli ma "świadomość doznanej szkody".

Powód dochodził w niniejszej sprawie naprawienia szkody niemajątkowej (tzw. krzywdy), którą łączył z przebywaniem w jednostce penitencjarnej, w której - w jego ocenie - nie przestrzegano obowiązujących przepisów dotyczących powierzchni celi mieszkalnej przypadającej na skazanego oraz nie zapewniono właściwych warunków socjalno-bytowych, co skutkowało naruszeniem jego dóbr osobistych.

Wobec tego, że powód, jako zdarzenie krzywdzące wskazuje osadzenie w przeludnionej celi, bez zapewnienia należytych warunków bytowych i sanitarnych, zdaniem Sądu należało uznać, że o poniesionej przez siebie szkodzie powód musiał dowiedzieć się z chwilą wystąpienia zarzucanych zdarzeń naruszających dobra osobiste, tj. z każdym dniem przebywania w areszcie śledczym. Sąd nie miał wątpliwości, że w tej samej dacie powód uzyskał również wiedzę o osobie obowiązanej do naprawienia szkody, więziennictwo stanowi bowiem wyłączną domenę Państwa i oczywiste musiało być, że ewentualne roszczenia odszkodowawcze kierować należy w stosunku do Skarbu Państwa.

Mając powyższe na względzie uznać należało, że roszczenie powoda za okres od dnia 22 czerwca 2004 roku do dnia 10 września 2004 roku są przedawnione w rozumieniu wyżej wskazanej ustawy nowelizującej. Z kolei do przedawnienia roszczenia za okres od dnia 14 sierpnia 2005 roku do 23 sierpnia 2005 roku zastosowanie znajdzie art. 442¹ k.c. W konsekwencji roszczenia powoda wywodzące za wskazany okres przedawniło się z dniem 23 sierpnia 2008 roku. Do roszczenia powoda za okres od dnia 29 lipca 2008 roku do dnia 25 sierpnia 2008 roku, jako powstałego po dniu wejścia w życie wskazanej wyżej ustawy nowelizującej, należy stosować art. 442¹ k.c. Oznacza to, że wskazane roszczenie przedawniło się z upływem trzech lat, tj. z dniem 25 sierpnia 2011 roku.

Zgodnie z art. 117 § § 2 k.c., po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne.

Sąd uwzględnił zarzut pozwanego przedawnienia roszczenia powoda i również z tego względu powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Wobec tego, że powód przegrał niniejszy proces w całości obowiązany jest zwrócić pozwanemu koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony w niniejszym postępowaniu (koszty procesu).

W niniejszej sprawie koszty procesu poniesione przez pozwanego wyniosły 180 zł, na które składało się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w osobie radcy prawnego w stawce minimalnej 180 zł, ustalone zgodnie z przepisem § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).

Z uwagi na fakt, iż powód zwolniony był od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od pozwu, niewiszczona opłata od pozwu w kwocie 50 zł została przejęta na rachunek Skarbu Państwa zgodnie z art. 118 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć powodowi za pośrednictwem Dyrektora ZK w S..